

Meghívottak, így hát küldöttek vagyunk: A misszió kezdete

**Jegyzetek Francesco Cassese és Davide Prosperi beszédéből,
amelyek a Comunione e Liberazione lombardiai felnőtt közösségének nyitónapján hangzottak el**

Az assagói (milánói) Unipol Forumban és online részvétellel, 2024. szeptember 21-én

Meghívottak, így hát küldötték vagyunk: A misszió kezdete

Jegyzetek Francesco Cassese és Davide Prosperi beszédéből, amelyek a Comunione e Liberazione lombardiai felnőtt közösségének nyitónapján hangzottak el

Az assagói (milánói) Unipol Forumban és online részvétellel, 2024. szeptember 21-én

Davide Prosperi

Don Giussani azt mondja az Önmagunk forradalmi megújulása c. könyvben: „A megváltás már megtörtént Krisztus feltámadása által: ez a hitünk középpontja, ez mindennek a kulcsfontosságú hivatkozási pontja, mert egy tény, megtörtént esemény. A megváltás már megtörtént, ám a mi egységünkön keresztül válik látványossá.”¹

Bízunk a Szentlélek Istenre ezt a nyitónapot, s az egész évet, amely most elkezdődik, hogy az Ő hangja sosem szűnjék meg abban a kegyelemben részesíteni minket, hogy minden pillanatban és mindenhol közösségben lehetünk Krisztussal.

Discendi, Santo Spirito (Jöjj, Szentlélek, Úristen)

Francesco Cassese

Isten hozott benneteket, köszönöm mindannyiótoknak, hogy eljöttetek. Köszöntöm az itt, Assagóban jelen lévő tízezer barátunkat, és a körülbelül négyezeröttszáz tagunkat, akik hat másik lombardiai városból online vesznek részt. A következő napokban további 26 nyitónapot fognak tartani az olaszországi tartományokban, és 141-et külföldön, 63 országban.

Kezdeképpen szeretném megpróbálni felidézni az elmúlt év során közösen megtett lépéseket — hihet-

lenül intenzív év volt, amelyért személy szerint nagyon hálás vagyok Istennek.

Ám még mielőtt belemerülnék ezeknek a lépéseknek az összegzésébe, szeretnék megosztani veletek az életemből egy kb. tíz évvel ezelőtti epizódot, ami segítségemre volt abban, hogy a megtett útra gondoljak, és arra az útra, ami előttünk áll. Párizsban voltam munkaügyben, és ott maradtam a hétvégére egy, a mozgalomhoz tartozó baráti családnál. Náluk aludtam. Egy olyan szobában szállásoltak el, amelynek homályos üvegajtaja volt, s ezen az üvegajton át lehetett látni belülről. A kicsi lányuk reggel, amikor felébredt, elkezdett kaparászni az ajtón, és szólongatni engem. Erre ébredtem, hogy ez az édes kis szeretetre méltó gyerek mondogatja a nevem, s olyan jó érzés töltötte el a szívem, hogy azt kiáltottam magamban: „Istenem! Ha minden nap így ébredhetnék fel, megváltozna az életem!” Ez volt az első gondolatom. Közvetlenül utána pedig az otthonom harangjára gondoltam, ami hajnalban a reggeli dicséret imádkozására hív. „A harang számomra olyan, mint ez a kislány — állapítottam meg magamban —, Valaki, aki a nevemen szólít, megszólít, hívogat!” Képzelnédnek csupán? Nem, az egész történetem készlet arra, hogy ezt mondjam: „Ha nem lett volna ez a Jelenlét, egy valóságos jelenlét, akkor nem

¹ L. Giussani, *Una rivoluzione di sé. La vita come comunione (1968-1970)*, Rizzoli, Milano 2024, 70.o.

kezdtém volna el követni a mozgalmat, nem léptem volna be a Memores Domini társaságba, mindent összegezve, nem lennék most itt.” Attól a naptól kezdve minden megváltozott: amikor reggel meghallom a harang hangját, az számomra jel. Korábban nem volt az, nem jelentett sokat, most viszont az a hang minden egyes nap arra emlékeztet, hogy az életem egy Ember, aki meghív engem, és várja, hogy igent mondjak. Ez a folyamatos kapcsolat tartja ébren az értelmem és a szívem.

Ebből az okból kifolyólag az események, amelyeket most felidézek, a lépések, amelyeket az elmúlt év során megtettünk, számomra nem csak egyszerűen olyan dolgok, amik megtörténtek. Rögtön úgy éltem meg őket — azzal a közvetlenséggel, ami egyfajta nevelődésből fakad —, mint az Úr élő jelenlétének a szavát. Most pedig bemutatom a nekünk javasolt út három legfontosabb állomását, s azoknak a gyümölcsseit. Olyan útról van szó, ami egy bizonyos ponton új fénybe került azáltal, hogy május 9-én don Giussani boldoggá avatási eljárása egy új szakaszba lépett, elkezdődött a tanúságtételek meghallgatása.²

Melyek voltak tehát ezek a lépések?

1. A hit által lehetővé váló pillantás

Mindannyian emlékszünk azokra a szavakra, amelyeket Ferenc pápa intézett hozzánk: „Kedves testvéreim! Legyen kivételesen fontos számotokra a karizmatok értékes ajándéka és a Testvériség, amely őrzi azt, mert még sok-sok élet virágozhat ki a segítségével [...]. Még nagymértékben felfedezésre és kibontakoztatásra vár a karizmatokban rejlő erő”.³ De gondolok itt Farrell bíboros úr ösztönzésére is: „Akartok a megújulás tényezője lenni? Szeretnétek együttműködni abban, hogy az egyetemes Egyház tapasztalatából belülről fakadó megújulás tényezője legyetek, mindazt hozzátéve, ami Ti vagytok?”⁴ Erről a felhívásról teljesen úgy éreztem, hogy személy szerint nekem szól: „Te szeretnél a megújulás tényezője lenni?” Ezt a felhívást követve, a tavalyi nyitónapra a „tapasztalat” fogalmát választottuk központi témául, általában véve a tapasztalat kategóriáját — hogy megóvjuk a mindig fennálló veszélytől, hogy szubjektív és érzelmi leszűkítéseknek essen áldozatul —, illetve a „keresztény

tapasztalat” kategóriáját is, kiemelve annak három lényegi tényezőjét: 1) egy objektív ténnyel való találkozás (közösség és tekintély), 2) a Tény jelentésének felismerése (a hit kegyelme), 3) annak tudatosulása, hogy a Tény — a keresztény és egyházi valósággal való találkozásban — megfelel a személyünknek (ennek a megfelelésnek a felfedezése, próbája). Ezek közül egyik vagy másik tényezőt kiiktatva — azt mondtuk — nem lehet „keresztény tapasztalatról” beszélni.

Aztán különösen arra szerettük volna felhívni a figyelmet, hogy a hit a dolgok megértésének, a dolgok lényege meglátásának, illetve a dolgok élvezetének olyan szintű tapasztalatához vezet el, ami teljes mértékben összehasonlíthatatlan azzal, ami a csupán saját képességeinkkel, érzelmeinkkel illetve egyfajta természetes vallásos lendülettel megélhető.

2. Az egységről való gondoskodás, a karizma megőrzése: közösség, engedelmség és követés

Január 30-án, ahogy biztos emlékeztek, a Szentatya rövid, ám nagyon mély tartalmú levelet írt Davidének és az egész mozgalomnak, ami kivételes atyai gondoskodásáról és mély tiszteletéről tanúskodó gesztus volt. A levél központi tartalma az egység és az engedelmség témája volt. „Figyelmeztetek Titeket — mondta nekünk a Pápa —, legyen gondotok a köztetek lévő egységre, mert egyedül az egységetek az, ami az Egyház pásztorainak a követésével együtt megőrizheti az idők során a Szentlélek által don Giussaninak ajándékozott karizma termékeny voltát.” Aztán azzal fejezte be, hogy a lelkünkre kötötte: „folytassátok a megkezdett utat, az Egyház vezetőit követve, készségesen és hűségesen együttműködve azzal, aki a mozgalom vezetésére kapott meghívást. Egyedül ez a folyamatosan újra felfedezett és táplált engedelmség biztosíthatja az egyre gazdagabb keresztény élettapasztalatot a közösségekben, valamint jelenlétetek megújulását a világ színterén az egész Egyház javát szolgálva”.⁵

Don Giussani mindig hangsúlyozta, hogy az egységünknek ontológiai — szentségi értéke van, mert mindent felülmúló jele Krisztus jelenlétének a történelemben: „Krisztus azoknak az embereknek az egységén keresztül maradt jelen és fog jelen maradni a világban

² Cfr. M. Delpini, „Don Giussani. Il fascino del carisma”, 10 maggio 2024, *clonline.org*.

³ Francesco, „Arda nei vostri cuori questa santa inquietudine profetica e missionaria”, *Tracce* melléklet, n. 10/2022, 14., 15. o.

⁴ K. Farrell citato da D. Prosperi, „Saluto introduttivo”, in M.-G. Lepori, „Cristo, vita della vita”, *Tracce* melléklet, n. 6/2022, 8.o.

⁵ Francesco, „Il Papa a CL: Custodite l’unità”, lettera del 30 gennaio 2024 a Davide Prosperi, 1 febbraio 2024, *clonline.org*.

és a történelemben, akiket megragad, és saját személyének részévé tesz”.⁶

Ugyanabban az időszakban — megdöbbenett az egybeesés — jelent meg az a könyv, ami Andrea Aziani barátunk életéről szól. Egy olyan könyv, ami tele van az egység fontosságát hangsúlyozó figyelmeztetésekkel mind Andrea, mind don Giussani részéről. Felolvasok belőle egy részletet, ami Andrea és néhány egyetemista barátja Sziénába költözését idézi fel: „1976 júniusában don Giussani azt kérte Andreától, hogy költözzön Toscana városába (Sziénába), s ugyanezt a javaslatot tette külön-külön párbeszédük során másik három egyetemistának, az állami egyetem hallgatóinak is: Gian Corrado Pelusonak (Dadonak), Lorenza Violininek és Ornella Milánnak, akik lelkesen igent mondtak. Indulásuk előtt Giussani azt mondta nekik: „Az a fontos, hogy egység legyen közöttetek, a ti egységetekből fog születni az, aminek születnie kell.” Néhány sorral később, ugyanazon az oldalon ez áll: „Don Giussani azt mondta nekünk: »Nem az a fontos számomra, hogy hány embert sikerül csatlakozásra ösztönöznötök, hanem a köztetek lévő egység és barátság érdekel engem, egy olyan barátság közege, amelyben mindegyikötök a szíven viseli a másik végcélját. Minden más ráadás lesz.«”⁷

„Pontosan ez az egység biztosítja, menekíti át az Ő jelenlétének objektív voltát”,⁸ amelynek a teljes valóságát „Egyháznak” nevezzük. „És ahogy akkoriban az vált kereszténnyé és az változott meg, aki követte Őt, napjainkban az válik kereszténnyé és az változik meg, az válik más emberré, aki ezt az egységet követi, amelynek Krisztus egy abszolút objektív jelét adta: Róma püspökét, a római közösség elöljáróját.”⁹ S ami igaz az egyetemes Egyház valóságára nézve, az igaz a mi társaságunkra is. Azaz: nem létezik egység tekintély nélkül, anélkül az objektív jel nélkül, amit a tekintély képez. „Nem egy téma a sok közül — mondja Giussani az Önmagunk forradalmi megújulása c. könyvben —, hanem »a« téma, az a téma, ami a barátságunk folytonosságát biztosítja és a barátságunk gyümölcseit lehetővé teszi.”¹⁰

A CL felelőseinek februári találkozásán, amelyen Ferenc pápa levelén dolgoztunk, a „közösségben, comu-

nio-ban történő vezetés” témáján időztünk el, és aztán azt emeltük ki, hogy ha végső soron egy embert követünk is, az az ember nem saját magát fejezi ki, nem annak a megjelenítője, amit ő maga érez vagy gondol, ahogy ő értelmezi a dolgokat vagy a karizmát, hanem egy közösség, *comunio* kifejezője.¹¹

3. A jelenlét: újfajta ítéletalkotás és kultúra

Mivel komolyan vettük azt, amit a Pápa 2022-ben mondott nekünk, a „jelenlétünk tekintetében tapasztalható elszegényedés”-ről beszélve,¹² a harmadik lépés pontosan a jelenlétre vonatkozott, alapvető dimenzióiban: a kultúrában, a szeretetszolgálat és a misszió terén, ami a különböző kezdeményezéseket is magába foglalja. A kultúrával kezdtük. Elsősorban Davide beszédére hivatkozom, amelyet a Kulturális Központok Olaszországi Egyesületével folytatott találkozásán mondott el. A GS kezdeteitől fogva Giussani úgy javasolta a hitet, mint annak az újdonságnak forrását, ahogyan a létünk, a társadalom, a történelem és a politika minden kérdéséhez viszonyulunk. Azaz mint a „világról alkotott ítélet” forrását, ami „egy új kultúra kezdetét” jelenti.¹³ Ez az, amit — bár még kezdetleges és egész biztosan tökéletesítésre szoruló formában — nagyon határozottan próbáltunk megvalósítani a *Tracce* néhány legutóbbi számával, amelyeket a *szeretet, az élet utolsó szakasza* és a *mesterséges intelligencia* témáinak szenteltünk. Ily módon a kultúra egyszerre válik annak színterévé, hogy a hitünk igazságát vizsgáljuk, és annak lehetőségévé, hogy hírt adjunk a világnak Krisztus újdonságáról és szépségéről.

A kulturális központok találkozásán azt is kiemeltük, hogy az a tény, hogy Krisztus szépsége megfelel a szívünknek, nem jelenti azt, hogy harmóniában van mindazzal, amit általában gondolunk, a mi mértékünkkel, elvárásainkkal, a megtérülés keresésével, a saját magunk és a világ hatalom utáni vágyával, hiszen a világ gondolkodásmódja áthat minket, nem csupán valami rajtunk kívül maradó, minket nem érintő dolog. Mi érinti meg a kívülállókat, akik találkoznak a mozgalommal, akik nézik és hallgatják a mozgalom valamilyen megnyilvánulását? Például mi tesz mély

⁶ L. Giussani, „Il cristianesimo come avvenimento oggi”, *Tracce*, n. 2/2024, 51.o.

⁷ G. Mereghetti – G.C. Peluso, *Andrea Aziani febbre di vita*, Itaca, Castel Bolognese (RA) 2023, 40.o.

⁸ L. Giussani, „Il cristianesimo come avvenimento oggi”, 52.o.

⁹ *Ivi*.

¹⁰ L. Giussani, *Una rivoluzione di sé*, 201.o.

¹¹ Cfr. „La lettera del Papa: la strada da seguire”, 7 marzo 2024, *clonline.org*, 9-10.o.

¹² Francesco, „Arda nei vostri cuori...”, 10.o.

¹³ L. Giussani, *Una rivoluzione di sé*, 135.o.

benyomást arra, aki részt vesz a Meetingen? Annak a képessége, hogy eredetiek legyünk és máshogy beszéljünk, mint ami általában arra a közegre jellemző, amelyben élünk.

Ma a hitünkben kiindulva, abból a találkozásból kiindulva, ami meghatározó változást hozott az életünkben, számtalan olyan kérdés tekintetében kell megnyilvánulnunk, amellyel Giussani atyának vagy magának az Egyháznak korábban nem kellett szembesülnie. Az ítéletalkotás és a kultúra „kalandja” hozzátartozik a keresztény tanúságtételhez, a tapasztalatunk és a világban való jelenlétünk elkerülhetetlen dimenziója. Az ítéletalkotásunk és a kultúránk megnyilatkozása ellenkezést szülhet és értetlenséget válthat ki, ugyanakkor a találkozás lehetőségévé is válhat sokak számára, azaz annak lehetőségévé, hogy az újdonságra, Krisztus szépségére, a reményre, azaz magára Krisztusra szomjazó, megsebzett szívűknek (ami a mi szívünkhöz hasonló) perspektívát, utat kínáljunk.

Hát erre a pontra érkezünk el. Most azt a kérdést teszem fel magamnak és Neked, Davide, hogy mit kér tőlünk ma Isten? Milyen új lépést tartasz szükségesnek az utunkon?

Prosperi

A válaszomat ezzel kezdem: ha tavaly azt mondtuk, hogy ha a mozgalom létezésének első alapvető célja a keresztény hitre való nevelés — vagyis hogy az életet hivatásként éljük meg, mert Valaki Más kiválasztott, meghívott minket —, akkor az új lépés, amellyel az idei évet kezdeni akarjuk, figyelmünket az Egyház és a világ életében betöltött történelmi feladatunk második dimenziójára irányítja: mindenkivel megosztani ennek a hitnek a tartalmát. Vagyis tudatára kell ébrednünk annak, hogy egy feladatra kaptunk meghívást.

Meghívottnak és küldöttnek lenni egybeesik, nincs szünet a kettő között. Ebből jön az évkezdő nap címe: „Meghívottak, így hát küldöttek vagyunk: a misszió kezdete”. Ez a *misszió* témája, annak nyomán, amit a Szentatya mondott nekünk: „Lángoljon a szívetekben ez a szent prófétai és missziós nyughatatlanág”. Ezen szavak előtt még kiemelte: „A jelenlegi egyházi helyzetnek, valamint korunk emberisége szükségének,

szenvédéseinek és reményeinek fényében most a megújulásnak és a missziós lendület újratekérésének idejét éljük”.¹⁴

1. KRISZTUS „AZ” ATYA KÜLDÖTTE ÉS BEVON MINKET KÜLDETÉSÉBE

Giussani írja: „Krisztus meghívása a legnagyobb meghívás, amit Isten cselekedett a világgal kapcsolatos tervében”, és ez mindent egybefog és megmagyaráz: hiszen Krisztus kiválasztása egybeesik „a küldetéssel, hogy láthatóvá tegye az Atya minden dologra vonatkozó titokzatos tervét. [...] Ha egy átlagos korabeli ember, aki Krisztussal találkozott, feltette volna Neki a kérdést: »Te ki vagy? Hogy hívnak?«, Jézus így felelhetett volna: »Én vagyok az Atya küldötte«”.¹⁵ Jézus minden arckifejezése, mozdulata, pillantása annak tudatosságát mutatja meg, hogy Ő az Atya küldötte. Ezért Krisztus a misszió első alanya; és küldetése abban áll, hogy láthatóvá tegye az Atya tervét és szeretetét, tanúskodjon az Atyával való kapcsolatáról, és hogy azzal, hogy saját korának és minden időknél minden emberét szereti, átadja nekik az Atya szeretetét, amellyel az Atya Őt szüntelenül nemzi.

Ennél is tovább megy: Krisztus a maga küldetésébe belevonja az „övéit” és mindazokat, akik szavukra hinni fognak, minket is beleértve. „Amint te a világba küldtél, úgy küldöm én is őket a világba.”¹⁶ Az első tanítványokhoz hasonlóan mi is meghívottak, tehát küldöttek vagyunk. „Máté, kövess engem!”¹⁷ Mindenki behelyettesítheti a saját nevét. De hogyan kaptuk a meghívásunkat?

Gondoljunk a szamáriai asszony esetére. János evangéliuma¹⁸ azt érzékelteti, hogy nem véletlenszerű találkozás volt: Jézus úgy döntött, hogy a nehezebbik úton tér vissza Jeruzsálemből Galileába, ami a sivatagon át vezetett éppen Szamária területén át — ez az útvonal a zsidók számára kényelmetlen volt, mert a szamáriákat tisztátalannak tekintették —, és hogy a nap azon órájában ér el Jákob kútjához, amikor nem jár arra senki (dél körül járt az idő, rekkenő hőség volt, az emberek ilyenkor házaikban maradtak), csak ez az asszony, aki tudta, hogy „kétes erkölcsűnek” tartják, emiatt kerülni

¹⁴ Francesco, „Arda nei vostri cuori...”, id.mű., 10., 19.o.

¹⁵ L. Giussani – S. Alberto – J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo*, Bur, Milano 2019, 67.o.

¹⁶ Jn 17,18.

¹⁷ v.ö. Mt 9,9.

¹⁸ v.ö. Jn 4,5-42.

akarta az esetleges kínos találkozásokat. Úgy is vélhetnénk, hogy ami történt, véletlen volt, de ez nem helytálló. Azért történt ez meg azzal az asszonnyal, mert Jézus így akarta: azért tett meg akkora utat, hogy épp akkor érjen oda, mert pont vele akart találkozni.

Ez a lényeg! Ez a találkozás új életnek adott kezdetet, amely által múltjának gubancossága és bűnei beleszövédkedtek egy jó tervbe, amelynek alakja és értelme azonosultak az előtte álló ember arcával és szavaival. Képzeljük el, mit élt át az az asszony, amikor észrevette, ki áll előtte, vagyis hirtelen felfedezte, hogy a Messiás, a Felkent, a végcél, Ő, akit a szívünk mindig is várt, akár tudatában vagyunk neki, akár nem, ott áll előtte és szereti őt, akarja, hogy legyen, vágyja őt — vagy, a don Giussaninak kedves szóval is mondhatjuk: koldulja őt.

Ez ránk is érvényes ma, a mozgalommal való találkozáson keresztül az egyház valóságában: ha itt vagy, az azért van, mert valaki kiválasztott, neveden szólított. A nyár során hallott rengeteg tanúságtétel jut szembe (néhányat majd a *Tracce*-ben olvashattok).¹⁹ Az ő történetük a mi történetünk is, mindannyiunké, akik itt vagyunk, bár eltérő formákkal és árnyalatokkal.

Egy találkozón keresztül lettünk meghívva — azokra is gondolok most, akik ma vannak itt először —, amelyben megtapasztaltunk egy egyszerre vágyott és lehetetlen tekintetet az életünkön, egy végre emberi pillantást, a végcélunk iránti ingyenes és általunk meg nem érdemelt szeretetet: egyikünk sem tett semmit, hogy ezt kiérdemelje. Ha azok, akikkel találkoztunk, „találkozássá” váltak számunkra az azért van, mert láttuk rajtuk, hogy másféleképpen köteleződnek el a mindenki életében meglévő dolgokkal: abban, ahogy beszéltek, dolgoztak, ettek és ittak, mi észrevettünk egy minőségbeli különbséget, valamit, ami megfelel a szeretet és az élet értelme iránti szomjúságunknak.

Ez a másmilyenség a világnak adott ajándék. De legyen teljesen világos számunkra, hogy mi, törékeny és korlátozott lények, csak azt tudjuk fölkinálni, amit mi magunk is kapunk (ahogy azt a pár napja megjelent nyilatkozatunkban írtuk a Paderno Dugnano-ban történt szörnyű esemény miatt);²⁰ vagyis nincs semmink, ami a miénk, ami belőlünk származik. Ha mi másképpen és építő módon vagyunk jelen a környezetünkben, annak forrása — Ferenc pápa szavait idézve — a „teremtő erejű hűség”²¹ egy találkozáshoz, egy forráshoz,

a Lélek egy ajándékához. A forrás egy helyen és egy történelemben él: a Krisztussal való közösségünkben. Carras barátunk utolsó leheletéig ezt ismételte: lehetsz te a legokosabb és legérzékenyebb, a legbölcsebb, a „legkarizmatikusabb”, de ha elszakadsz a forrástól, egy törött hanglemezzé válsz, ami önmagát ismétli a végtelenségig. Ez a kísértés mindannyiunkra leselked, senki sem menekül meg tőle.

2. EGY MEGÉLT KÖZÖSSÉG

A meghívást egy emberi találkozón keresztül kaptuk, mely beoltott minket Krisztus Testének életébe, azok közösségébe, akik — mondja Giussani — „ki lettek választva arra, hogy lássanak, akik elfogadják, hogy nézzenek, akik meghallgatnak, ahogy csak bírnak, akik botladozva haladnak előre, amennyire képesek, mind bűnösök, akiket szeret a Misztérium”.²²

Mi is ki lettünk választva arra, hogy lássunk és el kellett fogadnunk, hogy nézzünk: hiszen a szabadságunk nélkül semmi sem történik meg. Még egy kapott szeretet felismerésébe is belejátszik a szabadságunk: persze, ilyenkor a szabadságunkat egy bőségnak, egy vonzerónak az ereje mozgatja, mert ellenkező esetben képtelen lenne haladnia az úton, de ettől még részt kell vennie a dologban. Vigyázat, nem elég csak egyszer kimondani igenünket. Ahogy Krisztus felszólítására Péternek háromszor kellett elismételnie az igenjét, nem csak egyszer, ugyanúgy nekünk is százszor, ezerszer, minden nap újra igent kell mondanunk az Ő szeretetére. „Szeretsz engem?”

Sokszor megbotránkozunk és így beszélünk: „Megéltém a találkozást, de most úgy érzem, leálltam”. De igenünknek folyamatosan újra meg kell történnie és egyre tudatosabbá kell válnia. Ebben mindannyiunknak meg kell élnie a maga felelősségét, amit kényelemszeretetből vagy lustaságból gyakran szeretnénk elkerülni. Igenünk teli van okokkal még akkor is, amikor ködfelhőben botorkálunk. Hiszen ha most „nem látjuk” megtörténni azt, ami megtörtént velünk, az nem jelenti azt, hogy nem történik meg. Előfordulhat, hogy „három érzelmetlen év után”, megélsz „három hónapnyi szárazságot, három évnyi szárazságot”, ahogy Giussani mondja a (*Tényleg?! lehet így élni?*-ben. Ez a sze-

¹⁹ „Chiamati, cioè mandati”, *Tracce*, n. 9/2024, 40-53.o.

²⁰ „A bűn és a szeretet, ami megment”, 2024. szeptember 17., *clonline.org*. (Egy tizenhétéves fiú megölte a szüleit és a testvérét - a ford. megj.).

²¹ Francesco, *Discorso ai membri della Commissione Teologica Internazionale*, 24 novembre 2022.

²² L. Giussani, *Attraverso la compagnia dei credenti*, Bur, Milano 2021, 55.o.

melvény már többször megvigasztalt engem: „Ilyenkor a múlt emlékezete, a történeted emlékezete — az, ami veled történt, az amit amiatt tettél, ami veled történt —, a történelmi emlékezés ment meg téged; és ennek a történelmi emlékezésnek az eredménye ment meg téged, vagyis a társaság, amelyben vagy. Egy emlékezés tartalma iránt és a társaság iránt, amelyben vagy nem ugyanazzal az érzellemmel viseltetsz, mint ami annak idején volt benned, de attól még léteznek. [...] Garancia nektek, hogy miután eltelik három érzelemmentes év, három hónapnyi szárazság, három évnél hosszabb, három hónapnyi »újraérzelem« vagy elhárul az akadály a meghatódottságod elől, egyszer csak: placcs, a hullám kitárul a tenger végtelensége előtt és teljesen elfedi”,²³ és te is újra látsz.

Tehát a találkozás Krisztussal ma úgy történik meg, hogy találkozunk a Hozzá kötődő, az Ő részét képező emberek kommuniójával. A kommunió, vagyis a hívek egysége, az Egyház az Ő teste, az Isten által választott módszer arra, hogy jelen maradjon a történelemben. Ha ezt olykor mi is idegennek, távolinak, életünket nem befolyásolónak érezzük, az azért van, mert többé-kevésbé tudatosan már korábban leszűkítettük magának a közösségnek, a kommuniónak jelentését és nem ismerjük el Krisztus misztériumaként, a jelenlevő Krisztus tényeként. Különböző elméleti háttér gyártása nélkül és esetleg észre sem véve kidobtuk Krisztust a történelemből. Beadtuk a derekunkat a spiritualizmus vagy az eszkatologizmus valamelyik formájának, így Krisztus többé már nem jelenlét és nincs semmi köze az „itt és a most”-hoz. Ekkor a Krisztussal való kapcsolatunkat individualista módon fogjuk fel, a társaságot pedig leszűkítjük egy szociológiai mankóra (arra, hogy a barátaim mit tudnak nekem adni, amikor bajban vagyok). Ezzel szemben Giussani számára a hit útja egy emberi találkozón át vezet és az abban a kommunióban való megmaradáson át, ami az Ő teste a történelemben. Krisztus nem egy elvont gondolat, nem is egy általunk kitalált eszmény, hanem egy jelenlét, aki egységünkben válik láthatóvá és kézzelfoghatóvá, akit követhetünk, akihez odatartozhatunk, aki azoknak a kritériumoknak és érzékenységeknek helyévé válik, amellyel mindent megítélünk. Ezért beszéltünk gyakran a közösségi ítéletalkotásról.

A köztünk lévő és az Egyházzal fennálló kommunió tapasztalata tesz minket éretté a hitben. Mig korunk gondolkodásmódja szerint, mely gyakran belénk is beszívárog, a felnőtté válás azt jelenti, hogy függetlenné, autonómmá válunk, a kereszténységben épp ellenkezőleg van: minél régebb óta járjuk utunkat, annál világosabban látjuk, hogy egész lényegünk az, hogy az Ő jelenlétéhez tartozunk, és hogy személyünknek, életünknek, jelenünknek igazsága abban áll, hogy felismerjük és megéljük a Krisztustól, Krisztus misztériumától, az Ő történelemben való megmaradását jelentő közösség misztériumától való függést. „Ez a paradoxon: a szabadság az Istentől való függés”,²⁴ hirdeti *A vallásos érzék* mondata, melyet az elmúlt nyáron közösségeink nyári táborainak mottójául választottunk.

Ennek kapcsán szeretnék idézni egy bibliai részletet, Jákob harcát az angyallal. Jól ismert történet, de olvassuk át újra. Jákob csalással szerzi meg az elsőszülötti jogokat apjától, Izsáktól, ezért — bár tudja, hogy az Úr mindig megtartja ígéretét — legbelül nyugtalan és messzire költözik. Évek múltán úgy dönt, hogy visszatér a földre, amit kapott. Ehhez át kell kelnie Jabbok gázlóján. Miután feleségeit, rabszolgáit, gyermekeit és minden vagyont átvitte a folyón, ő maga is nekikészülődik az átkelésnek. De ekkor egy különös valaki útját állja és harcolni kezd vele.

Itt van a nagy kérdés, ami szerintem korunk drámai lényege: az Istenhez tartozásunk elismerése, a tudatosság, hogy az „övéi” vagyunk. Jákob küzd az angyallal és Isten ezt mondja neki: „Győztél!”, és ez egy ellentmondás, mert a mi szemünkben Jákob legyőzetett: az angyal kifecamítja csípőjét, egész életére sánta marad. Akkor hogy győzött? Az ok akkor lesz világos, amikor Jákob, mielőtt elengedné, megkéri, hogy áldja meg és az angyal megkérdezi a nevét; Jákob megmondja és az angyal egy új nevet ad neki: „Ezentúl ne Jákobnak hívjanak, hanem Izraelnek, mivel Istennel szemben erősnek bizonyultál és emberek fölött fogsz győzni!”. Izrael azt jelenti, hogy „Aki Istennel harcolt”. Az elbeszélés folytatódik: „Jákob erre megkérdezte és ezt mondta: »Nyilvánítsd ki előttem nevedet!«” Az így válaszolt: »Miért kérdezed a nevemet?« —, s megáldotta”.²⁵ A zsidó hagyományban az, hogy megmondod valakinek a nevedet, azt jelenti, hogy valamiképp nekiajándékozod magad, szövetséget kötsz vele, jogot és

²³ L. Giussani, *Si può (veramente?) vivere così?*, Bur, Milano 2016, 470-471.o.

²⁴ L. Giussani, *Il senso religioso*, Bur, Milano 2023, 125.o.

²⁵ Ter 32,29-30.

hatalmat adsz neki arra, hogy segítségül hívjon téged. Egyszóval amikor felfeded a nevedet, akkor mintha azt mondanád: „A tiéd vagyok, ezentúl hozzád tartozom, a pártodon vagyok”. Még ennél is több az, amikor valakinek új nevet adnak, ahogy Isten teszi Jákobbal. Ha az, hogy tudom a nevedet azt jelenti, hogy birtokollak, akkor az, hogy én adok neked nevet, az birtoklás a „köbön”. Mintha azt mondanám: „Te hozzám tartozol”. Így kezdjük megérteni ezt a történetet. Isten nem mondja meg Jákobnak a saját nevét, hanem Ő ad új nevet Jákobnak. Így mintha azt mondaná neki: „Igen, te győztél, de győzelmed nem abban áll, hogy te »birtokolsz« engem, hanem abban, hogy az enyémmé lettél, tudatára ébredtél, hogy Hozzám tartozol. Jobban mondva végre elfogadtad, hogy Rám bíz magadat, teljesen Tőlem függjél”. Jákob, aki bensejében vívódott, mert csalás útján szerezte meg Isten ígését, egy hosszú küzdelem után végre az autonómiából átlépett az odatartozásba, most már teljesen Istené. Büszkeségén és értelmén az az Isten ejtett sebet, aki éppen így tette végérvényesen a Magáévá.

Szerintem sokszor számunkra egy fájdalmas vagy drámai tény (amikor feltesszük a kérdést: „Uram, miért nem szabadítasz meg ettől a tehertől?”) emberileg felfoghatatlan lenne egy minket szerető Istennel való kapcsolatban, ha nem annak titokzatos módja volna, hogy még mélyebb és szeretetteljesebb kapcsolatra jusunk Vele, még inkább érezzük, mennyire szükségünk van Rá. Bármilyen élethelyzetben, Jákobhoz hasonlóan te is akkor győzol, ha hagyod, hogy legyőzzön téged a téged megkereső nagy Jelenlét, az emberré lett Isten. Mit nyersz meg? Az Ő szeretetét. Jobban mondva azt az új és igazi szabadságot nyered meg, szerzed meg, amely pontosan abban áll, hogy megadod magad Valaki Más ingyenes szeretetének, hogy nem az a lényeged, amit te tudsz és csinálsz, hanem ennek a Másiknak a megbocsátásig elmenő ingyenes szeretete. Persze, Krisztus szeret téged, de ha te nem tanulod meg, hogy hogyan hagyatkozz rá erre a szeretetre, hogyan add meg magad neki, akkor nem leszel képes valóban érzékelni, felismerni, megtapasztalni ezt a szeretetet.

Valaki Más szeretete tesz minket szabadabbá: kiszabadít bennünket a világ elismerésének zsarolásából, mert az élet egyetlen szeretete már elismer minket. Ez a felismert, elfogadott szeretet tesz bennünket a

történelem főszereplőivé, ahogy az Bernadette-tel történt (remélem, sokan olvastátok Franz Werfel *Bernadette* című könyvét, melyet tavaly áprilisban a „hónap könyve”-ként javasoltunk). Bernadette alakja engem mindig lenyűgözött, és ő korunk egy fontos szentje, akinek számunkra is sok mondanivalója van. 1858. február 11-én (zárójelben jegyzem meg, hogy február 11. a CL Fraternitása elimerésének napja is), amikor a lourdes-i barlangban megjelenik neki a Szűzanya, Bernadette egy tizennégy éves kislány, aki komoly tanulási nehézségekkel küzd (olyannyira, hogy ő is ostobának tartotta saját magát). A francia forradalom utáni Franciaországban vagyunk, a racionalizmus világában, ahol a vallási „meséket” már idejétmúltnak tekintik. Ebben a kulturális közegben meglehetősen váratlan lépésként a Szűzanya egy olyan kislányt választ „nagykövetéül”, akiből teljességgel hiányzik a meggyőző érvelésnek vagy dialektikának a képessége. Ez a műveletlen kislány egész Franciaországot felforgatja.

A jelenések kezdetétől fogva Bernadette elkezd nálánál nagyobb dolgokat mondani. Eleinte sokan nem hisznek neki, de ő továbbra is mondja azokat a dolgokat, és oka van rá: a szeretet miatt teszi, mert találkozott élete nagy szerelmével. Amikor valaki találkozik élete nagy szerelmével, azonnal szabadabbá válik: megszabadul mások és saját maga ítéletétől, az embert gyakran csapdába ejtő szükségtől, hogy mások elismerjék, a mások által megbecsültség zsarolásától. Amikor Bernadette-et a jelenésekben nem hívók arra kérik, hogy győzze meg őket, (mint például a novíciák mesternője, aki szinte könyörög a neki: „Hatalmas győtrelemtől szabadítana meg engem, ha meg tudna győzni”²⁶), ő egyszerűen és világosan így felel: „Nem arra kaptam megbízást, hogy rávegyem, hogy elhiggye, hanem arra, hogy elmondjam ezeket a dolgokat!”²⁷

Ez ma ránk vonatkozik. A világról, a valóságról alkotott szabad ítélet csak abból születethet, ha felismerjük, hogy Ő, aki minket végtelenül szeret és akit mi mindennél jobban szeretünk, értéként, jóként, megbecsüléssel tekint ránk. Ez a szabadság a százszoros egy formája: „mindenki, aki értem és az evangéliumért elhagyja otthonát, testvéreit, anyját, apját, gyermekeit vagy földjét százannyit kap, most ezen a világon ott-hont, testvért, anyát, gyermeket és földet — bár üldö-

²⁶ F. Werfel, *Il canto di Bernadette*, Gallucci, Roma 2011, 640.p.

²⁷ Ezt a mondatot így idézi François Trochu, *Bernadette Soubirous*, Marietti 1820, Genova-Milano 2013, p. 255; Franz Werfel regényében más megfogalmazással és részlegesen szerepel: „De hát én sosem akartam, hogy ön higgyen nekem” (F. Werfel, *Il canto di Bernadette*, id. mű, p. 461.o.)

zések közepette —, az eljövendő világban pedig örök életet”.²⁸ Mi azért szervezünk, hozunk létre kulturális központokat, építjük a Meetinget és számos más művet, mert felismertünk Isten szeretetét irántunk. Különben embertelen erőfeszítés lenne és előbb-utóbb belefáradnánk.

3. A MISSZIÓ, MINT AZ ÉLET DIMENZIÓJA

Mi a következő ránk váró lépés? Giussani a legutóbb megjelent könyvében mutat rá (*Una rivoluzione di sé. La vita come comunione (1968—1970)*): az új lépés az, hogy tudatára ébrednek annak, hogy énem legmélyebb igazsága az, ami velem történt, a Tény, mely elárasztott, áthatott engem: „Már nem én élek, hanem Krisztus él bennem”,²⁹ mondja Szent Pál. Megváltozik az, ahogy felfogom önmagam, kialakul egy új én-tudat: „Ez azt jelenti — mondja Giussani —, hogy önmagam tudatának része Krisztus és mindenki, akit Ő kiválasztott, az Egyház misztériuma, ez a *valódi egység a történelemben*”.³⁰

Egy másik szövegében don Giussani kijelenti: „Az alany ereje öntudatának intenzitásától függ, vagyis hogy felfogja a személyiségét meghatározó értékeket. Ezek az értékek pedig abból a megélt történelemből áramlanak énjébe, amelyhez az énje odatartozik. Egy alany radikális zsenialitása abban áll, mennyire erős az odatartozás-tudata”.³¹

Aki ilyen én-tudattal él, az átalakítja mindazt, amit tesz, nem tudja nem megváltoztatni életmódját, kapcsolatait. Kisebb-nagyobb mértékben, de elkerülhetetlenül átalakítja cselekedeteit és valami újat hoz létre a világban, akár milliméterről-milliméterre, szinte észrevehetetlenül. Megváltoznak ítéletalkotásának és tetteinek kritériumai. Ennek kapcsán a Meetingen Pizzaballa bíboros a következőket mondta: „Most a megtestesülésnek, Krisztus emberségének, a Krisztussal való találkozásnak tapasztalatát bele kell vinnem a mai napon megélt valóságba [...]. Számomra személyesen ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy szüntelenül felteszem magamnak a kérdést, mit mond nekem Jézus ebben a pillanatban. Ez kell, hogy legyen

a kritériuma annak, ahogy olvasom a helyzeteket, a fájdalmat, a megosztást, a mindenféle fáradságot; annak, amit megélek át kell mennie ezen a tapasztalaton, amelynek pedig továbbra is életem alapjának kell lennie. [...] És minden mérlegelésnek, minden döntésnek, minden választásnak, minden kimondandó szónak összeegyeztethetőnek kell lennie azzal a tapasztalattal, kapcsolattal, barátsággal”.³²

Nos, ezt a másmilyenséget, ezt a megváltozást, átalakulást nevezzük *misszió*nak. Máskülönben az, amit teszünk, talán Krisztusból, a találkozásból, a megélt közösségből indul ki, de megmarad önmagunk és a saját művünk kijelentésének, és végül pontosan ugyanúgy élünk, mint mindenki más, és úgy érezzük, minden rendben van velünk, mert mondunk pár vallásos szöveget. Az új én-tudat nélkül cselekvésünk nem lenne küldetés, nem tenne jelenvalóvá a történelemben Valaki Más, az Ő folytatódását. Ez a Valaki Más, Krisztus a történelemben való megmaradását a világbeli művéhez, vagyis az egyházhoz kötötte, amikor ezt mondta Simon Péternek: „Én is mondom neked: Péter vagy, erre a sziklára építem egyházamat, s az alvilág kapui sem vesznek rajta erőt”.³³

Szintén az *Una rivoluzione di sé* című könyvében mondja Giussani, hogy amikor misszóról beszélünk, a kérdés nem az, hogy ezt vagy azt a tevékenységet folytassuk, hanem „életed missziós elköteleződése. Éned missziós elköteleződése. Maga az *életed egy misszió*. [...] Ha a küldetés ilyen felfogását, ami az új én-tudat elkerülhetetlen terméke nem éled meg a házastársaddal vagy a gyerekeiddel, ha nem éled meg a barátaiddal és a baráti vagy munkatársi csoportodban, akkor nem lesz meg benned a társadalomban vagy a politikába, a kultúrában vagy a munkában sem. Képtelen leszel rá! Fordítva is igaz, akkor lehet meg benned, ha jelen van életed alapvető kapcsolataiban, ott, ahol nehezebb megvalósítani, legalább is látszólag az”.³⁴ Sandrine barátnőnk, aki Burundiban él, ezt mondta ottani tapasztalatáról: „A misszió a hétköznapi életemnek, az énemnek egy dimenziójává vált. Elkezdtem megélni az otthonomban”. Ez egy gyönyörű kifejezés! Az új ember, az „új teremtmény” egybeesik küldetésével, életének tartalma küldetés.

²⁸ Mk 10,29-30.

²⁹ Gal 2,20.

³⁰ L. Giussani, *Una rivoluzione di sé*, 179.o.

³¹ L. Giussani, *Il senso di Dio e l'uomo moderno*, Bur, Milano 2015, 132.o.

³² P. Pizzaballa, „Niente è più reale dell'incontro con Cristo”, 27 agosto 2024, *clonline.org*.

³³ Mt 16,18.

³⁴ L. Giussani, *Una rivoluzione di sé*, 184-185.o.

De mit jelent ez a „missziós én-tudat”? Azt, hogy szeretnénk úgy élni, mint Krisztus — ebből indultunk ki —, azonosulni Krisztussal: vagyis bárhol is legyünk, azzal a tudattal szeretnénk élni, hogy „*az Atya küldött minket. És miért?*”. Giussani így felel: „Hogy elvigyük Krisztus tényét, vagyis a keresztény közösség tényét”.³⁵ Krisztus azért keresett meg minket, azért árasztott el minket és vont bele életébe, hogy életünknek ez legyen a szerepe, ez a cél, ez a feladat határozza meg.

Nos, ha az, amiről most beszélünk igaz, akkor megértjük, hogy a küldetés nem egy kötelesség, nem valami hozzáadott dolog az életünkben, hanem egy odatartozás termékenysége, amely ott fejeződik ki, ahol vagyunk és önmagunk beteljesedése: erre lettünk teremtve.

De életednek mint küldetésnek mindig szüksége van arra, hogy kockáztass, hogy kezdeményezz. Ahhoz, hogy belevesd magad, nem kell pezsgő személyiségnek lenned, adott vérmérséklettel rendelkezned. A szükséges feltétel egyszerűen az emlékezés, annak tudatossága, hogy ez a megélt kommunió ad neked életet, adja az énedet és tesz téged merésszé minden korlátoddal együtt. Ez megszabadít minket bizonyos nehézségeink súlyától vagy attól, hogy agyon nyomjon minket az a gondolkodásmód, ami mindenáron meg akar győzni minket arról, hogy felesleges dolog Krisztusért élni. A kommunió valóban szabadabbá tesz.

De vigyázzunk, nagyon fontos, hogy kerüljük a kommunió *spirituálissá tételének* kockázatát, egy alapvetően gnosztikus felfogás szerint, amelybe mi is könnyen belecsúszunk: a kommunió nem egy ihletet adó eszme. A Krisztussal való kapcsolat az Ő jelenlétével való kapcsolat, és kereszténynek lenni azt jelenti, hogy követjük ezt a jelenlétet.

A kérdés akkor ez: te kit követsz, kinek adsz számot arról, amit megélsz, kivel vagy párbeszédben? Hogyan jelenik meg konkrétan a közösségi élet abban, ami leginkább a sajátod, a munkádban, a kapcsolataidban, érdeklődési köreidben, nem pedig csak a mozgalomhoz tartozó alkalmakban? Vagy egy konkrét te-nek felelsz, egy helynek, egy élő valóságnak, amelyben Krisztus jelenik meg, akit megszólítasz, vagy a legjobb szándékok mellett is önmagadnak felelsz és kész. Akkor pedig még ha egyedül élnél vagy dolgoznál is egy adott helyen, ha az egyetlen ember volnál, aki ott megéli a

keresztény tapasztalatot úgy, ahogy te kaptad, keresni fogsz magadnak egy hivatkozási pontot, legyen az akár csak havonta egy telefonhívás a világ másik végéből (ahogy azt néhány barátunk mesélte a felelősök nemzetközi találkozásán),³⁶ ami hozzáköt téged ehhez a kommunióhoz. Nincs „*Krisztus egyház nélkül*”,³⁷ vagyis a Teste nélkül, mondta Giussani rámutatva a modern racionalizmus leszűkítésére, amely megfosztaná Krisztust emberségétől, történetiségétől, kézzelfoghatóságától. A kommunió megéléséről van szó.

Hogy mindezt jobban megérthessük, megkértem egy kedves barátunkat, Hussamot, aki Haifából csatlakozik be hozzánk, hogy mondja el nekünk az ő tapasztalatát.

Olvassátok el a szöveget és nézzétek meg a videót

4. AZ EGYHÁZAT ÉPÍTENI

Van még egy utolsó pont, amiről szeretnék beszélni. Az olyanok számára mint mi, akiket megérintett Krisztus örömhíre, elért az Ő eseménye, csak egyetlen feladat létezik: együttműködni az egyház építésében. Csak így tudjuk életünket hasznossá tenni a világ számára, hozzájárulni az emberiség javához, az emberek boldogságához, a társadalmi igazságossághoz. Máskülönben tevékenységünk csak a sokadik hazugság lesz, mely hozzáadódik az összes többihez.

Amikor a felelősök találkozásán egymás után szólt fel egy ukrán és egy orosz barátnőnk anélkül, hogy ezt direkt így szerveztük volna, ebben a kicsi, de hatalmas jelben kézzelfoghatóvá vált számunkra, hogy ha valaki felvállalja az egyház építésének feladatát, az hozzájárul az igazságossághoz és a békéhez a világban. Ezt a váratlan ténytet az Úr adta nekünk, hogy megbizonyítsa: Ő végbe tudja vinni azt, amit mi a terveinkkel még csak el sem tudunk képzelni. Vagyis megbizonyította, hogy az anyagnak ahhoz a fiatal názáreti lányhoz intézett szavai a történelem legrendkívülőbb napján egy igaz ígéretet hirdetnek: „Istennek semmi sem lehetetlen”.³⁸ Annak a Mária nevű lánynak egyszerű, szabad, előítéletmentes szívében ez a kijelentés („Istennek semmi sem lehetetlen”) egy mérce és számítás nélküli bizalmat szabadított fel, s emiatt mondta ki: „*Fiat*”, „*Igen*”.

³⁵ *Ibidem*, 186., 207.o.

³⁶ Cfr. „Chiamati, cioè mandati”, *Tracce*, n. 9/2024, 40-44.o.

³⁷ L. Giussani, *Dare la vita per l'opera di un Altro*, Bur, Milano 2021, 101.o

³⁸ Lk 1,37.

Az egyházat építeni, a közösséget építeni, vagy, hogy egy másik Giussani-kifejezést használjunk „közösséget »csinálni«”,³⁹ nem egy feladat a sok közül, hanem ez „a” feladat, amely minden tettünkben és kapcsolatunkban megvalósul, a láthatár, melyben az, amit megélünk, elnyerheti hiteles értékét. Giussani azt mondja, hogy ez a kifejezés foglalja össze lényegünket: építeni az egyházat, amely megfelel ennek a másoknak: az élet mint küldetés. A kettő ugyanaz.

Jól tudjuk, hogy amikor tanúságot teszünk Krisztusról a világban, sokakban ámulatot, csodálatot, hálát ébreszt, de az ellenkezőjét is, egészen az üldözésig, ahogy az első sorban magával Krisztussal történt meg. „Ha tehát engem üldöztek, titeket is üldözni fognak. Ha az én tanításomat megtartották, a tieteket is megtartják”,⁴⁰ mondja Jézus. Krisztus ténye megítéli a történelmet és szembe száll a hatalommal — mi más lenne az üldözés oka? —, bármiféle hatalomról legyen is szó, még a bennünk levő hatalommal is, sőt, ehhez a hatalomhoz idéz elsőként kihívást Krisztus. Egy olyan világban kaptunk meghívást Krisztusról tanúskodni, mely szembe száll Vele.

Azt vegyük észre, hogy van valami hősies ebben a tanúságtételben. Milyen értelemben „hősies”? Hadd idézzek egy lenyűgöző részt don Giussani új podcast-jából: „Ha téged követlek, magamat el kell hagynom! Ha Téged kell követnem, akkor el kell hagynom a saját alapállásomat. Vagyis azt követeli, hogy az ember Őt az önmegtagadásig elmenőleg kövesse. De ezzel még nem teljes a kérdés, még van valami több: azt követeli, hogy az ember Őt az önmegtagadásig elmenőleg kövesse *mindenki szeme láttára*, mert egy érzés vagy egy döntés addig nem beteljesedett igaz, amíg nem kész arra, hogy mindenki előtt állja a sarat”.⁴¹

Giussani nyilvánvalóan nem egy adott tetre vagy szóra utal, hanem *személyes döntésre* arra vonatkozólag, amit igaznak ismerünk el és jelentünk ki. Ennek meghatározó bizonyítékát láttuk egy, a Meetingen bemutatott kiállításon, mely Franz és Franziska Jägerstättert mutatta be (*Franz és Franziska, senkinek nincs nagyobb szeretete*). Franzot 2007-ben avatták boldoggá. A kiállítás alapjául Terrence Malick *Egy rejtett élet* című filmje szolgált, mely képileg zseniális és felkavaró módon beszéli el Franz és felesége történetét.⁴² Nos, az egyik dolog, amit Malick különösképp kiemel Franz életéből az a vértanúságának látszólagos hiábavalósága, amely hiábavalóság

az emberek többségének szemében tettét inkább ostobának, mint hősiesnek láttatja: Franz a hite miatt nem hajlandó csatlakozni a nácizmushoz és Hitlerért harcolni, számára a hit ugyanaz, mint az igazság és az igazságosság iránti szeretet (Krisztust nem lehet elválasztani az igazságtól, a jótól, az igazságosságtól!), bár tudja, hogy emiatt a halál vár rá. A filmben elhangzik ez a rendkívüli párbeszéd Franz és a hadsereg egyik tisztje között, aki, döntése miatt értetlenkedve megkérdezi tőle: „Mire jó ez a makacosság? Csak nem hiszed azt, hogy a tetted megfordíthatja a háború végkimenetelét?”

Franz világosan, tudatosan, prófétai módon tesz tanúságot a hitről, de vigyázzunk: ez nem egy magányos tanúságtétel. Személyes, de nem magányos. Franz nincs egyedül, hanem feleségének bizakodó szerelme támogatja — ez a kommunió! Miről tesz tanúságot? Arról a bizonyosságról, hogy a Krisztussal való kapcsolat teljesíti be az ember életét és teszi azt valóban hasznossá, hozzájárulva Isten munkájához, aki a történelmet nem a mi időnk és módszerünk szerint alakítja. De ez az értelme a mi próbálkozásainknak és mindannak, amit teszünk: hogy Krisztus felemelkedjék a világban, láthatóvá váljék, az emberek megismerjék Őt mint az élet értelmét és reményét.

A vértanúság, vagyis a tanúságtétel nem csak az, ha vérünket ontjuk, mint Franz és sokan mások. A vértanúság az, hogy mindabban, amit teszünk kijelentem, hogy ez a Te az én lényegem. Ez az élet mint küldetés, bárhol legyen is. De hogyan lehetséges ez? Itt térünk vissza a kiindulópontokhoz, a gyökökhez, ami a kommunió, a keresztény élet mint kommunió. Lehet, hogy elfog minket a félelem vagy a szégyen, de — ismétlem — nem vagyunk egyedül. A tanúságtétel nem izomból végzett hősiesség. A tanúságtétel az, hogy számítások és elvárások nélkül kitör börtönéből a Krisztus iránti szeretetemet, melyet az Ő testéhez való megélt odatartozás tart fenn.

Lezárásképpen szeretném megismételni monsignor Paolo Martinelli gyönyörű kifejezését, melyre Hussam emlékeztetett minket: „A misszió azt jelenti, hogy valaki küldött valakihez valakivel.”

³⁹ L. Giussani, *Una rivoluzione di sé*, 68.o

⁴⁰ Jn 15,20.

⁴¹ *La dichiarazione esplicita*, Luigi Giussani podcast, 5. rész: „E voi chi dite che io sia?”, Choramedia, min. 14:45 ss., clonline.org.

⁴² *Egy rejtett élet (Hidden Life)*, USA-Germany 2019), T. Malick rendezésében

